Lietas arhīva Nr. A42-01508-24/19
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:1120.A420150824.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 20.novembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Aiga Putniņa,
rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz likvidējamās AS "ABLV Bank" pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti procesuālie izdevumi 147 364,28 *euro* par arestētās mantas glabāšanu kriminālprocesā Nr.11816003820.

Aprakstošā daļa

[1] 2020.gada 13.martā Valsts policija nosūtīja pieteicējai likvidējamai AS "ABLV Bank" informāciju par kriminālprocesa Nr.11816003820 ietvaros uzliktajiem arestiem trīs privātpersonu aktīviem kopumā 12 308 849,29 *euro* apmērā.
2020.gada 19.martā pieteicēja informējusi, ka 2020.gada 17.martā ir izpildījusi pieprasījumu par aresta uzlikšanu mantai. Vienlaikus vēstulē norādīts, ka pieteicējai 2018.gada 11.jūlijā ir anulēta kredītiestādes licence un kreditoru prasījumu apmierināšanai paredzētie līdzekļi tiek glabāti Latvijas Bankā vai citās kredītiestādēs, kas rada izdevumus.

[2] Pieteicēja 2022.gada 1.novembrī vērsās Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt tai procesuālos izdevumus 147 364,28 *euro* par arestētās mantas glabāšanu Latvijas Bankā laikā no 2020.gada 17.marta līdz 2022.gada 27.jūlijam.

[3] Ar Valsts policijas 2023.gada 11.aprīļa lēmumu Nr.20/2/3/1-CAnos/21524 kā galīgo administratīvo aktu pieteicējas lūgums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.
[3.1] Arestētās mantas glabāšana saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 361.[1]panta pirmās daļas 4.punktu un 365.panta ceturto daļu ir kredītiestādes pienākums. Nodibinot attiecības ar klientu un pieņemot no tā noguldījumus, kredītiestādei ir pienākums veikt padziļinātu klienta izpēti, lai novērstu kredītiestādes infrastruktūras izmantošanu noziedzīgiem mērķiem vai tādu līdzekļu noguldīšanu kredītiestādē, kas ir pakļauti aresta riskam.
[3.2] Ja kriminālprocesa rezultātā finanšu līdzekļi tiek konfiscēti, atgriezti likumīgajam īpašniekam vai novirzīti naudas soda samaksai, ir konstatējama tieša saikne starp kredītiestādes klienta rīcību un izdevumiem, kas radušies kredītiestādei. Likumdevējs nav paredzējis, ka gadījumos, kad kredītiestādē konstatējama noziedzīgi iegūta manta vai noziegumā vainojamai personai piederoša manta, šādas mantas glabāšanas izmaksas vēlāk būtu sedzamas no valsts jeb visas sabiedrības kopīgajiem līdzekļiem. Tādējādi izdevumi, kas kredītiestādei rodas, glabājot arestēto mantu, nav uzskatāmi par procesuāliem izdevumiem Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 8.punkta izpratnē. Šādus izdevumus kredītiestādei ir iespējams prasīt civiltiesiskā kārtībā no klienta.
[3.3] Naudas līdzekļi, kas tiek noguldīti kredītiestādē, kļūst par kredītiestādes īpašumu. Tādēļ arestētās mantas glabāšanas izdevumi atbilstoši Kredītiestāžu likuma 134.panta pirmajai daļai un otrās daļas 3.punktam ir uzskatāmi par izdevumiem likvidējamās kredītiestādes mantas uzturēšanai un ir pieskaitāmi pie likvidācijas izdevumiem.
[3.4] Pieteicēja izdevumu rašanos pamato ar Latvijas Bankai veiktajiem ikmēneša maksājumiem, kas tikuši aprēķināti, ņemot vērā mantas glabāšanas laikā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas Padomes noteikto negatīvo noguldījuma likmi. Valsts policijai nav zināms, kāda ir pieteicējas rīcība gadījumos, kad noguldījuma likme ir pozitīva. Gadījumā, ja šādā situācijā ieņēmumi tiek pieskaitīti bankas komercdarbības ieņēmumiem, nav saprotams, kāpēc izdevumi ir piekritīgi valstij. Arī tad, ja attiecīgie ieņēmumi tiek novirzīti klientam, nav saprotams, kādēļ izdevumi netiek prasīti no klienta.

[4] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti procesuālie izdevumi par arestētās mantas glabāšanu kriminālprocesā. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.
[4.1] Lai izpildītu lēmumu par aresta uzlikšanu mantai, pieteicējai bija jānošķir šī manta no citiem likvidējamās kredītiestādes kontos esošajiem naudas līdzekļiem, kas nozīmē ne vien neiespējamību šos līdzekļus izmaksāt kreditoriem, bet arī nepieciešamību nodrošināt likvīdus aktīvus arestēto līdzekļu apjomā, lai nepieciešamības gadījumā nodrošinātu to tūlītēju izmaksu.
[4.2] Pieteicējai ir anulēta kredītiestādes licence, tādēļ, lai izpildītu lēmumu par arestētās mantas glabāšanu, pieteicēja bija spiesta mantu glabāt Latvijas Bankas kontā un veikt ikmēneša maksājumus par mantas glabāšanu, kas radīja pieteicējai procesuālus izdevumus.
[4.3] Kriminālprocesā arestētā manta kā iespējami noziedzīgi iegūta manta nevar tikt atzīta par kredītiestādes mantu Kredītiestāžu likuma 14.panta otrās daļas 3.punkta izpratnē, jo šāda manta nedrīkst atrasties civiltiesiskā apgrozībā. Tādēļ izdevumi, kas saistīti ar šādas mantas glabāšanu, nevar tikt uzskatīti par kredītiestādes mantas uzturēšanas izdevumiem un secīgi – likvidācijas izdevumiem. Turklāt jebkurā gadījumā pieteicējai ir tiesības uz procesuālo izdevumu atlīdzināšanu neatkarīgi no arestētās mantas juridiskā statusa.
[4.4] Procesuālo izdevumu atlīdzināšanas mērķis ir atlīdzināt personai jebkurus izdevumus, kurus tā segusi no saviem personīgajiem līdzekļiem un kas radušies kriminālprocesa rezultātā. Tādējādi arī arestētās mantas glabāšanas izdevumi ir atlīdzināmi kā procesuālie izdevumi. To citstarp atzinusi arī vispārējās jurisdikcijas tiesa, kura kā procesa virzītājs citā lietā bija lēmusi atlīdzināt pieteicējai šādus izdevumus.

[5] Rakstveida paskaidrojumā tiesai Valsts policija pieteicējas pieteikumu neatzīst, kā arī papildus norāda turpmāko.

[5.1] No Kriminālprocesa likuma 365.panta ceturtās daļas izriet, ka naudas noguldījumi kredītiestādē pēc aresta piemērošanas turpina glabāties attiecīgajā kredītiestādē. Tādēļ, ņemot vērā, ka līdz ar licences anulēšanu pieteicēja nezaudē kredītiestādes statusu, bet gan tikai pārstāj veikt vienu no kredītiestādes pamatfunkcijām, procesa virzītājam nebija pamata lemt par citu arestētās mantas glabāšanas un pārvaldības veidu. Lai arī pieteicējas situācija nav tipiska, tomēr tiesību normas neparedz, ka attiecībā uz kredītiestādi, kura atrodas pašlikvidācijas procesā, būtu piemērojama atšķirīga kārtība. Turklāt procesa virzītājs nav tā persona, kura varētu novērtēt izmaksas, kas var rasties, kredītiestādei pārvaldot kriminālprocesā arestēto mantu.

[5.2] Tā kā pieteicējai ir uzsākts pašlikvidācijas process un anulēta kredītiestādes licence, pieteicējai arī bez aresta būtu ierobežotas iespējas rīkoties ar mantu, tostarp saglabāt to vērtspapīros, kredītportfelī u.tml. Turklāt pieteicēja līgumu par naudas līdzekļu glabāšanu bija noslēgusi pirms vēl mantai bija uzlikts arests, tādēļ attiecīgie izdevumi tai būtu radušies jebkurā gadījumā. Šādi izdevumi ir atzīstami par kredītiestādes likvidācijas izdevumiem, uz ko citstarp norāda arī apstāklis, ka pieteicēja pati bija ierosinājusi virzīt grozījumus Kredītiestāžu likuma 139.[8]pantā par likvidējamās kredītiestādes tiesībām glabāt naudas līdzekļus Latvijas Bankā, lai tādējādi noregulētu ar kredītiestādes likvidāciju saistītos jautājumus. Turklāt, kā liecina pieteicējas publiski pieejamie darbības pārskati, pieteicēja naudas un finanšu instrumentu glabāšanas izdevumus iekļauj likvidācijas izdevumos.

[5.3] Pēc mantas aresta pieteicēja nav atteikusies no mantas glabāšanas vai lūgusi lemt par citu mantas pārvaldības modeli, mainot to glabāšanas vietu saistībā ar ievērojamu izdevumu rašanos. Tādējādi pieteicēja nav veikusi pasākumus, lai mazinātu zaudējumus.

[5.4] Turklāt minētie zaudējumi ir radušies pašas pieteicējas rīcības dēļ, veicot neatbilstošu komercpraksi, kuras dēļ pieteicējas licence tika anulēta. Pieņemot noguldījumus, pieteicējai bija pienākums veikt padziļinātu klientu izpēti. Arī pirms aresta uzlikšanas pieteicēja nevarētu veikt naudas līdzekļu izmaksu kreditoriem, jo to ierobežo Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 32.panta pirmā daļa, kā arī pieteicējas vispārējo likvidācijas noteikumu A5.sadaļas 13.punkts un A7.sadaļas 1.punkts. Lietas materiālos nav arī ziņu, ka kāds no kreditoriem pirms vai pēc aresta piemērošanas būtu pieteicējai lūdzis veikt līdzekļu izmaksu.

[6] Tā kā pieteicēja nav lūgusi lietu izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē, tiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo un ceturto daļu lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Lietā pēc būtības nav strīda par faktiskajiem apstākļiem.

Lietā ir strīds, vai izdevumi, kas pieteicējai ir radušies saistībā ar kriminālprocesa ietvaros arestēto naudas līdzekļu glabāšanu, ir uzskatāmi par procesuāliem izdevumiem Kriminālprocesa likuma 367.panta 8.punkta izpratnē. Pieteicējas ieskatā tai saskaņā ar minēto tiesību normu ir tiesības uz izdevumu atlīdzināšanu. Savukārt Valsts policija uzskata, ka pieteicējas izdevumi nav cēloniski saistīti ar kriminālprocesā uzlikto pienākumu izpildi, bet ar pieteicējas likvidācijas procesu, kura izdevumi ir jāsedz pašai pieteicējai, proti, ar apstākli, ka pieteicējai 2018.gada 11.jūlijā tika anulēta kredītiestādes licence un pieteicēja ar Latvijas Banku noslēdza naudas līdzekļu pagaidu glabāšanas līgumus, kas attiecīgi radīja izdevumus.

[8] Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmā daļa uzskaita procesuālo izdevumu veidus, kas var rasties kriminālprocesā, savukārt panta otrā daļa paredz šo izdevumu atlīdzināšanu no valsts līdzekļiem.

Kā izriet no likuma 367.panta pirmās daļas 8.punkta, kā arī uz šā likuma pamata izdoto Ministru kabineta 2005.gada 4.oktobra noteikumu Nr.754 "Noteikumi par kriminālprocesuālo izdevumu atlīdzināšanas kārtību un apmēru" 10.[1] un 11.punkta (*redakcijā, kas ir spēkā kopš 2024.gada 10.februāra*), minētais procesuālo izdevumu uzskaitījums nav izsmeļošs un atlīdzināt var arī citus izdevumus, kas radušies kriminālprocesā, tostarp izdevumus, kas saistīti ar mantas aizsardzību. Līdz ar to arī izdevumi, kas personai ir radušies, glabājot kriminālprocesā arestēto mantu, var tikt atlīdzināti, ja starp šiem izdevumiem un attiecīgo procesa virzītāja lēmumu ir konstatējams cēloniskais sakars (sal. sk. *Senāta 2022.gada 15.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-1096/2022, ECLI:LV:AT:2022:1215.SKA109622.4.L, 9.punktu; Kūtris G. 367.panta komentārs. Grām.: Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Strada-Rozenberga K. (zin. red.) Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 1012.lpp.*).

[9] Kriminālprocesa likuma 365.panta ceturtā daļa noteic, ka naudas noguldījumi, kas glabājas kredītiestādēs, netiek izņemti, bet pēc lēmuma saņemšanas par aresta uzlikšanu mantai ar tiem tiek pārtrauktas izdevumu operācijas.

No minētā izriet, ka ierastā situācijā kredītiestādei ir pienākums pārtraukt izdevumu operācijas, lai nodrošinātu arestētās mantas saglabāšanu kriminālprocesa mērķiem. Vienlaikus kredītiestāde var turpināt izmantot šos līdzekļus savā ikdienas komercdarbībā citiem kredītiestādes finanšu darbības mērķiem. Līdz ar to šāda uzdevuma izpilde kredītiestādei nerada tādus izdevumus, kuru atlīdzināšana būtu apsverama.

Vienlaikus izskatāmajā lietā ir būtiski atšķirīgi apstākļi. Pieteicēja līdz ar likvidācijas procesa uzsākšanu un licences anulēšanu zaudēja tiesības sniegt Kredītiestāžu likumā noteiktos finanšu pakalpojumus, tai skaitā tiesības piedalīties kredītiestāžu darbības nodrošināšanai nepieciešamajās maksājumu sistēmās. Tādēļ, lai izpildītu procesa virzītāja lēmumu, pieteicējai bija jānodrošina kriminālprocesā arestēto naudas līdzekļu glabāšana citā kredītiestādē un neizbēgami arī jāsedz naudas glabāšanas izdevumi.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 139.[8]pantu kredītiestādes likvidators ir tiesīgs turēt likvidējamās kredītiestādes naudas līdzekļus, tai skaitā likvidācijas procesā atgūtos naudas līdzekļus, likvidējamās kredītiestādes *euro* kontā Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas kontu apkalpošanas nosacījumiem, kas paredzēti kontu apkalpošanas līgumā, kuru likvidējamā kredītiestāde noslēgusi ar Latvijas Banku.

No pieteicējas un Latvijas Bankas 2018.gada 18.jūlija līguma 5.–7.punkta un 2020.gada 6.jūlijā noslēgtā līguma 11.punkta izriet, ka Latvijas Banka par norēķinu konta atlikumu nemaksā pieteicējai atlīdzību, bet, ja Eiropas Centrālās bankas Padomes noteiktā noguldījumu iespējas procentu likme ir mazāka par 0 %, piemēro Eiropas Centrālās bankas Padomes noteikto noguldījumu iespējas procentu likmi. Procentu likme, kas mazāka par 0 % (negatīva procentu likme), ietver pienākumu maksāt procentu maksu Latvijas Bankai. Procentu maksu aprēķina katras kalendārās dienas beigās, pieņemot, ka gadā ir 360 dienas. Ieturamās procentu maksas aprēķina Latvijas Banka, kura attiecīgās summas noraksta no uzskaites konta.

Kā izriet no publiski pieejamās informācijas, tad laika posmā no 2019.gada 18.septembra līdz 2022.gada 26.jūlijam (ieskaitot) Eiropas Centrālās bankas Padomes noteiktā noguldījumu iespējas procentu likme bija – 0,5 % (informācija par procentu likmēm pieejama vietnē: *https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html*). Līdz ar to pieteicējai, nodrošinot kriminālprocesā arestēto naudas līdzekļu glabāšanu, periodā no 2020.gada 17.marta līdz 2022.gada 26.jūlijam bija jāmaksā procentu maksājumi Latvijas Bankai. To, ka šādi maksājumi arī faktiski tika veikti, apstiprina lietā iesniegtā Latvijas Bankas 2022.gada 6.oktobra vēstule par norakstītajām procentu maksām.

Pieteicēja ir veikusi attiecīgu izdevumu aprēķinu, norādot, ka kopējie naudas glabāšanas izdevumi veido 147 364,28 *euro*. Šāda summa iegūta, reizinot kopējo arestēto naudas līdzekļu (12 308 849,29 *euro*) ar kopējo dienu skaitu no 2020.gada 17.marta līdz 2022.gada 27.jūlijam (862 dienas),

dalot ar standartgada kopējo dienu skaitu (360 dienas) un reizinot ar negatīvo procentu likmi laikā no 2020.gada 17.marta līdz 2022.gada 27.jūlijam (0,5 %). Pieteicēja 2024.gada 21.oktobra vēstulē tiesai arī precizējusi, ka minētajā aprēķinā netika iekļauts 2022.gada 27.jūlijs, kad procentu likme vairs nebija negatīva, par ko patstāvīgi pārliecinājās arī tiesa, veicot attiecīgus aprēķinus. Valsts policija nav apšaubījusi pieteicējas veikto izdevumu aprēķinu un apmēru. Arī tiesa nekonstatē, ka pieteicēja būtu nepamatoti palielinājusi izdevumu apmēru vai ka tā aprēķinā būtu konstatējamas kādas matemātiskas vai pārrakstīšanās kļūdas.

Ņemot vērā minēto, procentu maksājumi 147 364,28 *euro* apmērā ir tiešā cēloniskā sakarā ar procesa virzītāja lēmumu par kriminālprocesā Nr.11816003820 arestētās mantas glabāšanu. Tādēļ tie ir atzīstami par procesuāliem izdevumiem un ir atlīdzināmi pieteicējai.

[10] Valsts policija norāda, ka izdevumi saistībā ar kredītiestādes mantas glabāšanu ir likvidācijas izdevumi, kas būtu radušies neatkarīgi no procesa virzītāja lēmuma par mantas arestu.

Kredītiestāžu likuma 134.panta pirmā daļa noteic, ka kredītiestādes likvidācijas izdevumus sedz likvidējamā kredītiestāde, bet otrās daļas 3.punkts paredz, ka likvidācijas izdevumos tiek iekļauti nepieciešamie izdevumi likvidējamās kredītiestādes mantas uzturēšanai. Tātad, vispārīgi izdevumi, kas rodas likvidējamai kredītiestādei saistībā ar tās mantas glabāšanu, ir uzskatāmi par likvidācijas izdevumiem.

Tāpat nav arī noliedzams, ka brīdī, kad nauda tiek iemaksāta kredītiestādē, par tās īpašnieku kļūst kredītiestāde, proti, noguldījums kļūst par daļu no kredītiestādes finanšu līdzekļiem. Arī tad, ja konkrētajiem līdzekļiem tiek uzlikts arests, tie joprojām paliek kredītiestādei piederoši (sal. sk. *Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 246.–247.lpp.; Kārkliņš J., Rozenbergs J. Bezskaidras naudas līdzekļu juridiskais statuss, civiltiesiskie un krimināprocesuālie aspekti. Jurista Vārds, 21.02.2017., Nr.8*).

Vienlaikus ir jāņem vērā, ka lēmums par mantas arestu, lai arī neierobežo kredītiestādes tiesības rīkoties ar tai piederošiem finanšu līdzekļiem, aizliedz kredītiestādei veikt darbības, kas izmaina arestētās mantas apjomu, tostarp izmaksāt attiecīgos naudas līdzekļus kreditoriem, tādējādi izvairoties no ilgstošas to glabāšanas, ja tas rada zaudējumus. Turklāt apstākļos, kad pieteicējai bija uzsākts likvidācijas process, pieteicējai, lai nodrošinātu procesa virzītāja uzdevumu – glabāt arestētos naudas līdzekļus, bija neizbēgami jāsedz arī šo naudas līdzekļu glabāšanas izdevumi.

Valsts policijas norādītais, ka mantas glabāšanas izdevumi rastos arī bez aresta uzlikšanas, jo lietā neesot ziņu, ka kāds kreditors būtu lūdzis pieteicējai izmaksāt tam noguldījumu, turklāt pieteicēja tāpat nevarētu attiecīgo izmaksu veikt, ievērojot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prasības, ir vien hipotētisks pieņēmums. Turklāt, kā paskaidrojumā norādījusi Valsts policija, kriminālprocess par noziedzīgi iegūtu mantu tika izbeigts.

Tāpat nav nozīmes arī tam, ka līgums par pieteicējas naudas līdzekļu glabāšanu tika noslēgts vēl pirms procesa virzītājs bija uzlicis arestu naudas līdzekļiem, kā arī pieteicēja pati bija ierosinājusi attiecīgus grozījumus likumā, kas paredzēja likvidējamās kredītiestādes naudas līdzekļu glabāšanu Latvijas Bankā. Tiesa norāda, ka minētā līguma noslēgšanas nepieciešamība izrietēja no apstākļa, ka pieteicēja pati vairs nebija tiesīga darboties kā kredītiestāde, bet citās kredītiestādēs pieteicējai visus naudas līdzekļus nebija iespējams turēt. Savukārt ar minēto regulējumu šāds risinājums tika normatīvi nostiprināts. Apstāklis, ka pieteicēja pati iniciējusi attiecīgos likuma grozījumus, neietekmē secinājumu, ka kriminālprocesa virzītājam, uzliekot arestu naudas līdzekļiem, tie faktiski tiek izslēgti no kredītiestādes likvidācijas procesa, bet likvidējamai kredītiestādei ir jānodrošina to glabāšana.

[11] Valsts policija iebilst, ka pieteicēja ir līdzatbildīga pie izdevumu rašanās, jo pēc mantas aresta pieteicēja nav atteikusies no mantas glabāšanas vai lūgusi lemt par citu mantas pārvaldības modeli, mainot to glabāšanas vietu.

Pirmkārt, norādāms, ka pieteicēja jau 2020.gada 19.martā Valsts policijai nosūtītajā paziņojumā ir norādījusi, ka pieteicējai 2018.gada 11.jūlijā ir anulēta kredītiestādes licence un kreditoru prasījumu apmierināšanai paredzētie līdzekļi tiek glabāti Latvijas Bankā vai citās kredītiestādēs, kas rada izdevumus. Attiecīgi pieteicēja lūgusi informēt par izdevumu segšanas kārtību vai arī kārtību, kādā līdzekļi varētu tikt nodoti Valsts policijai. Līdzīgus lūgumus pieteicēja bija izteikusi arī citos kriminālprocesos. Tomēr tas nevainagojās ar rezultātiem, jo pieteicējai konsekventi tika atteikts pārņemt attiecīgos līdzekļus Valsts policijas glabāšanā (sk. *pieteicējas 2024.gada 21.oktobrī tiesai sniegto informāciju, kā arī pielikumā pievienotos dokumentus*). Līdz ar to secināms, ka pieteicēja ir aktīvi rīkojusies un darījusi visu saprātīgi iespējamo, lai novērstu vai samazinātu izdevumus saistībā ar kriminālprocesā uzliktā mantas aresta izpildi.

Otrkārt, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 361.panta trešo daļu tikai procesa virzītājs var lemt par rīcību ar kriminālprocesā arestētajiem līdzekļiem, savukārt pieteicējai ir pienākums izpildīt procesa virzītāja rīkojumus. Līdz ar to tieši procesa virzītāja lēmums par kreditora prasījuma arestu ir tas, kas nosaka līdzekļu turpmāku glabāšanu (vietu un ilgumu) un faktiski arī nosaka to, vai šo lēmumu rezultātā valstij būs izdevumi saistībā ar arestētās mantas glabāšanu. Ar kriminālprocesu saistīto procesuālo izdevumu segšana lielā mērā balstās uz norēķināšanās pienākumu, proti, pēc sava rakstura tā daudz vairāk ir līdzīga samaksai par pakalpojumu (sal. sk. *Senāta 2022.gada 29.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-1100/2022, ECLI:LV:AT:2022:1229.SKA110022.4.L, 7.punktu*). Tādēļ pieteicējai bija tiesības paļauties uz šo izdevumu atlīdzināšanu.

Treškārt, kā izriet no Kriminālprocesa likuma 365.panta 2.[1]daļas, pašam procesa virzītājam arī ir pienākums rūpīgi izvērtēt, kam nodot glabāšanā mantu un vai izvēlētais glabāšanas veids nerada zaudējumus valstij. Konkrētajos apstākļos, ņemot vērā uzsākto pieteicējas likvidācijas procesu, faktiski nebija iespējams pārtraukt izdevumu operācijas, jo vairs neeksistēja pieteicējas kā kredītiestādes organizēta norēķinu kontu sistēma. Līdz ar to Valsts policijai bija pienākums apsvērt arī citas arestētās naudas glabāšanas iespējas, piemēram, ieskaitīt un glabāt to Ģenerālprokuratūras vai attiecīgās izmeklēšanas iestādes deponēto līdzekļu kontā Valsts kasē, kā to paredz, piemēram, Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumu Nr.1025 "Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu" 62.punkts kopsakarā ar 7.2.apakšpunktu. Lai arī minētajās tiesību normās primāri tiek runāts par skaidru naudu, tomēr tas, ka tās pieļauj skaidru naudu pārveidot par bezskaidru naudu un ieskaitīt kontā Valsts kasē, vēl jo vairāk norāda uz to, ka šāda kārtība varētu tikt attiecināta arī uz naudas līdzekļiem, kas jau pastāv bezskaidras naudas veidā.

Līdz ar to konstatējams, ka Valsts policijas rīcībā bija arī saudzīgāks līdzeklis, kā panākt kriminālprocesa mērķu sasniegšanu, neradot papildus izdevumus pieteicējai, ko procesa virzītājs tomēr neapsvēra. Šādos apstākļos nav pamata atbildību par izdevumu rašanos pārlikt uz pieteicēju un norādīt, ka tie radušies tieši pieteicējas neatbilstošas komercprakses dēļ.

[12] Valsts policija norāda, ka izdevumi ir radušies tieši pieteicējas neatbilstošas komercprakses dēļ, kuras rezultātā pieteicējai tika anulēta kredītiestādes licence.

Vispārīgi nav noliedzams, ka kredītiestādes ir atbildīgas par tās klientu un to noguldīto līdzekļu pienācīgu pārbaudi. Vienlaikus Valsts policijas norādītā pieteicējas līdzatbildības saikne ir pārāk attālināta un nav saistīta ar konkrētās situācijas analīzi, it īpaši apstākļos, kad kriminālprocess par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeigts.

[13] Valsts policija pārsūdzētajā lēmumā norādījusi, ka nav zināms, kāda ir pieteicējas rīcība gadījumos, kad noguldījuma likme ir pozitīva, tādējādi liekot noprast, ka pieteicējas rīcība iespējams nav konsekventa un visos gadījumos godprātīga.

Tiesa norāda, ka šāds arguments ir pārāk vispārīgs un nav saistīts ar konkrētas lietas faktiskajiem apstākļiem. Proti, periodā, par kuru pieteicēja lūdz atlīdzināt izdevumus, procentu likme bija negatīva. Turklāt, kā jau norādīts iepriekš, ar Latvijas Banku noslēgto līgumu noteikumi neparedzēja, ka

Latvijas Banka par norēķinu konta atlikumu maksātu pieteicējai atlīdzību (sk. *šā sprieduma 9.punktu*).

[14] Rezumējot: tiesa konstatē, ka pieteikums ir apmierināms un Valsts policijai kā Ministru kabineta 2005.gada 4.oktobra noteikumu Nr.754 "Noteikumi par kriminālprocesuālo izdevumu atlīdzināšanas kārtību un apmēru" 3.punktā norādītajai izmeklēšanas iestādei ir uzdodams atlīdzināt pieteicējai procesuālos izdevumus 147 364,28 *euro* par kriminālprocesā Nr.11816003820 arestēto naudas līdzekļu glabāšanu.

[15] Tā kā pieteikums ir apmierināms, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu no Valsts policijas par labu pieteicējai piespriežama samaksātā valsts nodeva.

Valsts nodeva atlīdzināma Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumos Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" noteiktajā kārtībā, vēršoties ar attiecīgu iesniegumu Valsts policijā (*noteikumu 13.punkts*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.–251.pantu un 289.–291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt likvidējamās AS "ABLV Bank", reģ.Nr.50003149401, pieteikumu;

uzlikt par pienākumu Valsts policijai mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti procesuālie izdevumi 147 364,28 *euro* par arestētās mantas glabāšanu kriminālprocesā Nr.11816003820;

piespriest no atbildētājas Latvijas Republikas par labu likvidējamai AS "ABLV Bank" valsts nodevu 30 *euro*, kas maksājama no atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Putniņa